

Mattilsynet
Felles postmottak
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Deres ref.: 2017/36734

Vår ref.: 17/23170

Dato: 31.05.2017

Høringsvar: Forslag til ny forskrift om tiltak mot pankreassykdom

Veterinærinstituttet gjentar konklusjonen fra innspillet sitt til alternative metoder for å regulere PD av 22. desember 2015:

PD er en alvorlig smittsom fiskeesykdom og offentlig regulering med mål om å bekjempe PD, er det alternativet som vil sikre den beste fiskehelsen og fiskevelferden. Det bør utarbeides én nasjonal forskrift for SAV/PD, men som likevel gir mulighet for at Hustadvika, som naturlig geografisk barriere, kan utnyttes.

Det må også understrekes at det er viruset (smittestoffet) som må bekjempes og ikke den kliniske sykdommen - da er det for sent. Det å la SAV-infisert fisk stå i overvåkingssone (evt. buffersonen hvis det gjøres om) helt til det kan påvises klinisk PD øker sannsynligheten for videre smitte. I all den tid Veterinærinstituttet har hatt PD-kartet, er det bare skjedd en eller to ganger at en lokalitet er tatt av kartet fordi SAV-påvisning (mistanke PD) er blitt avkreftet som falsk positiv.

Mattilsynet har i høringsbrevet påpekt at tilfellene av PD i de tre nordligste fylkene ikke har kommet sørfra med havstrømmene, men via brønnbåttransporter eller ved flytting av fisk mellom anlegg og områder. Dette indikerer svikt i rutiner for biosikkerhet og tilsier at det ikke er noen grunn til å flytte grensa for endemisk område for PD nordover. Veterinærinstituttet mener at det skal være mulig å holde områdene i overvåkingssonene PD frie, mens det arbeides med planer for å bekjempe PD områdevis innen den endemiske sonen. Dette gjelder også sonene sør for det endemiske området.

På grunn av OIE-regelverket, der SAV/PD er en listeført infeksjon, kan det skape problemer for eksport av laks og regnbueørret fra Norge. Land som ikke har SAV/PD kan forlange at fisken de skal importere, kommer fra områder som er fri for SAV/PD.

Inndelingen av landet i tre soner med endemisk område omgitt av overvåkingssoner i nord og sør der vi vil ha frihet for PD, er vi enige i. Vi har ingen kommentarer til den sørlige grensa mellom overvåkings- og endemisk sone. Den nordlige grensa for endemisk område bør ikke flyttes nordover, men beholdes mellom Sør og Nord Trøndelag, mellom produksjonssone 6 og 7. Flyttes grensen nordover, vil dette nødvendigvis føre til sterkere smittepress nordover. Dette er i tråd med våre tidligere uttalelser da grensen ble flyttet fra Hustadvika til grensen mellom Sør og Nord Trøndelag.

Veterinærinstituttet anbefaler at det ikke etableres en buffersonen i produksjonsområde 7 som strekker seg litt inn i Nordland fylke. Siden anlegg med SAV2 smitte, men uten forhøyet dødelighet, kan la fisken stå i anlegget fram til slakting, kan dette føre til et økt smittepress i område 7 og dermed økt smittepress mot den nye overvåkingssonen. Dersom det skal opprettes en buffersonen, bør det bli innenfor det som i dag er endemisk område, sør for grensa mellom de to Trøndelagsfylkene. Heller enn en buffersonen, kan det være en bedre løsning å innføre like strenge tiltak i hele den endemiske sonen med f.eks. krav om vaksinerings mot PD i hele området dersom det kan dokumenteres at vaksinene gir god nok beskyttelse. Se også kommentarer

til § 7. Samtidig bør en legge inn krav i forskriften om planer for utryddelse av sykdommen innenfor definerte områder i den endemiske sonen.

En streng SAV forvaltning er nødvendig ved en føre-var tilnærming for å unngå smitte til villfisk. Det at SAV svært sjelden påvises i villfisk sier ikke noe om betydning for villfisken. Dersom SAV gir sykdom med dødelighet hos villfisk, kan det være årsaken til at det påvises svært få smittebærere blant vill laks.

Mattilsynet foreslår et omfattende prøveuttak i dette forskriftsutkastet. Det er behov for en beskrivelse av hvordan resultatene av undersøkelsene skal brukes. Nytteten av tidlig prøveuttak faller til dels bort dersom en skal vente på at sykdommen bryter ut. Et offentlig pålagt prøveuttak må komme det offentlige til gode. Vi foreslår at Veterinærinstituttet får forskriftsfestet oppgaven med å håndtere data i forbindelse med denne prøvetakinga slik som ved OK-programmer. Det betyr en automatisk innsending av resultater, både positive og negative, fra andre laboratorier til Veterinærinstituttet. Resultatene kan videre brukes til å dokumentere fristatus for avgrensa områder.

Kommentarer til de enkelte paragrafene spesielt der vårt syn avviker fra teksten.

§ 1 Formål

Formålet med denne forskriften er å forebygge, begrense og bekjempe pankreassykdom (PD)

Tiltakene i forskriften skal også begrense utbredelsen av de enkelte subtypene av Salmonid alphavirus (SAV).

Veterinærinstituttets syn er at en sykdom som er så smittsom og som i mange tilfeller gir lengre perioder med dårlig matlyst og ofte redusert filetkvalitet, gir dårligere fiskevelferd enn nødvendig. Selv om dødeligheten ikke nødvendigvis er høy og fører til store tap, fører perioden med redusert appetitt til en forlenget produksjonsperiode eller for tidlig slaktning. En forlenget produksjonsperiode øker, slik situasjonen er i dag, risikoen for behov for flere avlusninger og utbrudd av annen sykdom med enda dårligere fiskevelferd som resultat. PD er en sykdom som Veterinærinstituttet mener kan bekjempes, og at en ny PD forskrift bør inneholde tiltak for å nå dette målet også i endemisk sone. Når vi skal bekjempe PD, må vi bekjempe viruset - med dagens forvaltning med krav til sykdom før det settes inn tiltak, forsinker det muligheten til å hindre smittespredning.

§ 2 Virkeområde

Dersom det innføres en buffersone i Nord Trøndelag og som strekker seg litt inn i Norland (produksjonsområde 7), kan det føre til at smittepresset nordover blir større. Det kan føre til at det skjer en utvidelse av området der PD kan bli endemisk. Dette mener Veterinærinstituttet er galt, og vil kommentere dette under de enkelte kapitlene. I neste omgang vil dette påvirke § 2.

§ 3 Definisjoner

d) Fiskegruppe: Det er vanskelig å definere en fiskegruppe og selv om Mattilsynet sitt forslag inneholder mange måter å se det på, sikrer det likevel ikke at det blir tatt ut representative prøver. Eks.: Skal en stor sjølokalitet som får fisken sin fra ett settefiskanlegg, ta ut 20 prøver, mens en lokalitet med levering fra fem forskjellige settefiskanlegg skal ta ut 50?

Forslag til endring til:

f) Mistanke om PD: Påvisning av SAV med PCR eller dyrking i cellekultur eller kliniske eller patologiske forandringer forenlig med PD eller påvisning av antistoff mot PD (serologi).

Forslag til endring til:

g) PD: Sjukdom forårsaket av Salmonid alphavirus (SAV).

Forslag til endring til:

h) Påvist PD: Positivt resultat for tilstedeværelse av SAV/PD ved to uavhengige laboratoriemetoder: histopatologi, PCR, cellekulturdyrking, immunhistokjemi eller serologi. Testing for PCR og cellekulturdyrking utføres ved akkreditert laboratorium.

Veterinærinstituttet savner et krav i forskriftsutkastet til metoder som skal brukes ved påvisning av PD. Som både nasjonalt (NRL) og OIE-referanselaboratorium for pankreassykdom, mener vi at metoder som brukes til påvisning av SAV og PD bør vurderes av NRL. Akkreditering sikrer at analysen er utført i henhold til metodebeskrivelsen.

§ 4. Krav til innsendelse av prøver ved mistanke om PD

Kravet til prøveinnsendelse er det samme som har vært krevd for SAV3-endemisk område hittil, men som vel ikke har vært helt gjennomført i SAV2-området. Krav til at prøvene skal sendes til undersøkelse innen to dager etter uttak vil kunne rette opp dette.

§ 5 Krav til laboratorier

Henvisningene til § 7 og § 13 er blitt feil - skal være § 8 og § 14. Etter Veterinærinstituttets mening bør det også henvises til § 15, § 16 og § 19 også. For å ta høyde for helligdager og uforutsette hendelser, foreslår vi at svar som hovedregel skal foreligge innen fem virkedager i stedet for syv dager etter at prøvene er ankommet laboratoriet. Veterinærinstituttet foreslår dessuten at følgende formulering legges til i denne paragrafen og at tilsvarende formuleringer tas ut av § 8, § 14 og § 16: Dersom undersøkelsene gir usikkert resultat, for eksempel dersom det ikke er samsvar mellom resultatene ved undersøkelse av A- og B-prøver eller subtypen ikke kan bestemmes, skal prøvene sendes til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser.

§ 7 Vaksinerings mot PD

Veterinærinstituttet mener at all fisk som settes ut i endemiske områder bør vaksineres mot PD dersom dokumentasjonen tilsier at smittepresset på den måten kan reduseres betraktelig. Vaksinasjon kan på sikt være ett av flere tiltak i en plan om en områdevis sanering av sykdommen. I følge undersøkelser som er gjort ved Veterinærinstituttet er det hos PD-vaksinert fisk noe redusert dødelighet ved PD utbrudd og økt tilvekst sammenlignet med uvaksinert fisk.

Kapittel III: Spesielle krav i PD-sonen

§ 8 Krav om prøvetaking og testing

Mattilsynets krav om prøvetaking i settefiskanlegg som tar in UV-desinfisert sjøvann bør opprettholdes. Beliggenhet av ferskvannskilden og avstand til matfiskanlegg kan også ha betydning for muligheten til at sjøsmitte kan komme inn i et settefiskanlegg. Settefiskanlegg med mulighet for sjøsprut, bør testes selv om de bare tar inn ferskvann.

Det stilles krav til subtyping av alle SAV-påvisninger. Av forskriftsutkastet går det ikke fram hva disse subtypingene skal brukes til for prøver sør for Hustadvika. Er det nok å subtype alle positive prøver nord for Hustadvika (har konsekvenser hvis påvisning av SAV3) og i overvåkingssonene samt alle påvisninger sør for Hustadvika til og med for eksempel Sogn og Fjordane?

Vi foreslår at tredje ledd omformuleres til: Dersom undersøkelsene gir usikkert resultat, for eksempel dersom det ikke er samsvar mellom resultatene ved undersøkelse av A- og B-prøver eller subtypen ikke kan bestemmes, skal prøvene sendes til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser. Dette leddet kan flyttes til § 5.

§ 10 Krav til transport

Vi mener at grundig vask og desinfeksjon av brønnbåter mellom hvert oppdrag er viktig og ønsker i tillegg at brønnbåter i minst mulig grad skal krysse sonegrenser, men vi kan ikke uttale oss om kapasitet og de mulighetene som finnes.

Veterinærinstituttet kan heller ikke uttale seg om tilgangen på smolt ved et evt. krav om biltransport for smolt ut av endemisk område og inn i overvåkingssone.

Spesielle kommentarer til 3. ledd

Vi kan ikke se at eier av fisken har forutsetninger for å dokumentere lav smitterisiko og foreslår at siste del av punkt b) utgår. Når det gjelder punkt c), er vi enige i at en skal unngå transport av slaktefisk over Hustadvika og det som beskrives om slakting i hele området sør for Hustadvika. Når det gjelder slakting av fisk i endemisk sone nord for Hustadvika foreslår vi å sette grensa lengre sør enn det Mattilsynet gjør. Av smittehygieniske grunner bør fisk fra Møre og Romsdal nord for Hustadvika og i Sør-Trøndelag slaktes innenfor dette området slik at en fortsatt arbeider for å holde Nord-Trøndelag fri for PD. Videre mener vi at det foruten fisk til slakt heller ikke bør være anledning til å transportere settefisk over Hustadvika.

§ 12 Tiltak ved mistanke om eller påvisning av PD

Veterinærinstituttet vil som tidligere påpekt holde fast ved at det å la smittet fisk stå i sjøen øker risikoen for spredning av smitten. Det er problematisk dersom det kreves påvisning av PD før iverksetting av tiltak, siden det oftest vil bety nytt prøveuttak for å få med histologi osv, og før det er planlagt, utført og analysert prøver går det fort 1-2 uker. Det er heller ikke alltid mulig å påvise histologiske forandringer eller kliniske tegn i tidlig fase av infeksjon med SAV2, eller ved infeksjon i regnbueørret. Det er positivt at en i tredje ledd gir Mattilsynet mulighet til å fatte vedtak om utslakting ved påvisning av SAV.

Kapittel IV: Tiltak i overvåkingszone

Vi mener at det bør stilles samme krav til dedikerte brønnbåter ved transport av settefisk i overvåkingssonene som i endemisk sone og eventuelt buffersona dersom den blir en realitet.

§ 14 Krav om prøvetaking og testing

Vi foreslår at tredje ledd omformuleres til: Dersom undersøkelsene gir usikkert resultat, for eksempel dersom det ikke er samsvar mellom resultatene ved undersøkelse av A- og B-prøver eller subtypen ikke kan bestemmes, skal prøvene sendes til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser. Dette leddet kan eventuelt flyttes til § 5.

§ 15 Tiltak ved mistanke om eller påvisning av PD

Vi foreslår at andre ledd omformuleres til: Når SAV er påvist i et akvakulturanlegg i overvåkingssonen, skal akvakulturanlegg innenfor en radius på 30 km fra det berørte akvakulturanlegget *prøvetas innen fem virkedager* for å dokumentere smittestatus. Her bør det også tas hensyn til når disse lokalitetene er prøvetatt sist.

Videre foreslår vi at følgende formulering legges i § 15 så langt denne formuleringa ikke legges til i § 5: Dersom undersøkelsene gir usikkert resultat, for eksempel dersom det ikke er samsvar mellom resultatene ved undersøkelse av A- og B-prøver eller subtypen ikke kan bestemmes, skal prøvene sendes til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser.

§ 16 Krav om prøvetaking og testing

Vi foreslår at tredje ledd omformuleres til: Dersom undersøkelsene gir usikkert resultat, for eksempel dersom det ikke er samsvar mellom resultatene ved undersøkelse av A- og B-prøver eller subtypen ikke kan bestemmes, skal prøvene sendes til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser. Dette leddet kan eventuelt flyttes til § 5.

§ 17 Krav til transport

Vi kan ikke se at eier av fisken har forutsetninger for å dokumentere lav smitterisiko og foreslår at siste del av punkt b) i tredje ledd utgår.

§ 19 Tiltak ved mistanke om eller påvisning av PD

Vi foreslår tilsvarende formuleringer som vi har gjort i § 15 at andre ledd omformuleres til: Når SAV er påvist i et akvakulturanlegg i overvåkingssonen, skal akvakulturanlegg innenfor en radius på 30 km fra det berørte akvakulturanlegget *prøvetas innen fem virkedager* for å dokumentere smittestatus. Prøvetakinga skal gjennomføres i henhold til kravene i vedlegg II.

Videre foreslår vi at følgende formulering legges til i § 19 til så langt denne formuleringa ikke legges til i § 5: Dersom undersøkelsene gir usikkert resultat, for eksempel dersom det ikke er samsvar mellom resultatene ved undersøkelse av A- og B-prøver eller subtypen ikke kan bestemmes, skal prøvene sendes til Veterinærinstituttet for videre undersøkelser.

Videre mener vi at fisk med påvist SAV i overvåkingszone uansett subtype skal slaktes eller destrueres umiddelbart alternativt flyttes til PD-sonen. Dette må skje uavhengig av om dødeligheten er knytta til PD forårsaka av SAV2 fordi smittsomheten for SAV2 neppe har sammenheng med dødeligheten - tvert i mot indikerer den raske spredninga av SAV2 at viruset er vel så smittsomt som SAV3 sjøl om dødeligheten vanligvis er lavere ved PD forårsaka av SAV2 enn SAV3.

Vedlegg II

Vedlegg II er ikke en beskrivelse av en vanlig screening undersøkelse med uttak av tilfeldig fisk. Veterinærinstituttet er enig i Mattilsynets forslag om at det skal være et prøveuttak som er rettet mot «risikofisk». Når det gjelder prøveuttak av fisk med tydelige sykdomstegn, bør det vurderes om det samtidig skal tas ut prøver for formalinfiskering og histologisk undersøkelse siden dette er prøver som skal tas ut av fiskehelsepersonell. På den måten kan det bli mulig å unngå forsinkelser ved diagnostisering av PD.

Ved mistanke om PD i overvåkingssonen ønsker Veterinærinstituttet i tillegg til de andre prøvene vev på transportmedium for dyrking fordi: Ved mistanke om PD vil vanligvis prøvetaking av ti fisk med tegn på sykdom være tilstrekkelig, men da er det viktig at det tas vev på formalin, RNAlater og eventuelt transportmedium (korresponderende prøver) fra de samme fiskene for å kunne stille en sykdomsdiagnose på individnivå.

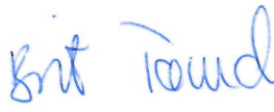
Det må stå i vedlegget hvilket/hvilke organ prøvene skal tas fra - i dag er det hjertespiessen som blir brukt.

Tilleggs kommentar

Ved pålegg om så omfattende prøveuttak er det viktig å gjøre et arbeid for å finne fram til undersøkelsesmetoder som kan brukes uten at det er nødvendig å avlive fisken for å få tak i prøvematerialet.

Vennlig hilsen

Arne Flåøyen
avdelingsdirektør

Brit Tørud
fagansvar fiskehelse